

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 57 0 Ps 095874 19 Rev
Banjaluka, 10.01.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca "P." a.d. B., zastupanog po punomoćniku R.M., advokatu iz B., protiv tuženog I.S., advokata iz B., zastupanog po punomoćniku G.M., advokatu iz B., radi sticanja bez osnova, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 095874 19 Pž 2 od 28.10.2019. godine, na sjednici održanoj dana 10.01.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, obje nižestepene presude se preinačavaju tako što se tuženi obavezuje da tužiocu plati iznos od 25.867,34 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 09.09.2009. godine do isplate.

U preostalom dijelu revizija se odbija.

Obavezuje se tuženi da tužiocu na ime troškova cijelog postupka plati iznos od 9.546,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 95874 18 Ps 2 od 10.07.2019. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi na ime sticanja bez osnova isplati iznos od 25.867,34 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 13.10.2006. godine do isplate, kao i da naknadi troškove parničnog postupka (stav 1. izreke).

Obavezan je tužilac da tuženom isplati na ime troškova postupka iznos od 5.984,55 KM (stav 2. izreke).

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 095874 19 Pž 2 od 28.10.2019. godine žalba tužioca je odbijena i presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 95874 18 Ps 2 od 10.07.2019. godine, potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 1.316,00 KM.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.316,25 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbaci.

Odredbom člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), propisano je da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000,00 KM, a u privrednim sporovima 50.000,00 KM.

Stavom 3. istog člana propisano je da stranke, u slučajevima kada revizija nije dozvoljena, mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito: a) ako o tom pitanju revizijski sud još nije zauzeo shvatanje odlučujući o pojedinim predmetima ili na sjednici odjeljenja, a riječ je o pitanju o kojem postoji različita praksa drugostepenih sudova, b) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem i c) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje i presuda drugostepenog suda se zasniva na tom shvatanju, ali bi, uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka, zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima, te odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Evropskog suda za ljudska prava, trebalo da se preispita sudska praksa.

Stavom 4. člana 237. ZPP, propisano je da u reviziji izjavljenoj prema stavu 3. tog člana, stranka mora jasno da naznači pravno pitanje zbog kojeg je podnijela reviziju, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose, te izloži razloge zbog kojih smatra da je ono važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316. stav 2. ZPP, dok se kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev (stav 3.).

Kako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude od 25.867,34 KM, ne prelazi iznos od 50.000,00 KM, kao uslova za ostvarivanje prava na izjavljivanje revizije, revizija tužioca u nije dozvoljena saglasno odredbi člana 237. stav 2. ZPP.

Znajući da revizija nije dozvoljena, tužilac se poziva na odredbu člana 237. stav 3. ZPP, navodeći da pobijana presuda nije zasnovana na stanovištu koje je o pitanju naplate troškova postupka na račun punomoćnika – advokata u toku izvršnog postupka, odnosno o pitanju kada je otpao osnov po kome su sredstva uplaćena na račun punomoćnika u toku izvršnog postupka, koje je Vrhovni sud Republike Srpske izrazio u svojim odlukama broj 71 0 P 135069 14 Rev od 05.10.2016. godine i 71 0 I 191886 od 01.02.2016. godine

Ovaj sud je reviziju dozvolio u vezi pitanja koja revident postavlja, cijeneći da u tom dijelu revizija ispunjava uslove iz člana 237. stav 3. ZPP, obzirom da je o tom pitanju ovaj sud već zauzeo stanovište, a da je odluka drugostepenog suda u navedenom dijelu zasnovana na stanovištu koje nije podudarno sa tim shvatanjem.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se tuženi obaveže da mu na ime sticanja bez osnova isplati iznos od 25.867,34 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 13.10.2006. godine do isplate, uz naknadu troškova postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tuženi kao punomoćnik „P.“ d.o.o. S. podnio prijedlog za izvršenje protiv „P.“ a.d. B. (ovdje tužioca) kao izvršenika na osnovu izvršne isprave - presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Ps-247/05 od 27.01.2006. godine, radi naplate duga u iznosu od 21.750,00 KM, koji se odnosi na dosuđene troškove postupka sa kamatom od 27.01.2006. godine pa do isplate i da je taj sud donio rješenje o izvršenju 10.10.2006. godine kojim je dozvolio predmetno izvršenje i odredio da „P.“ a.d. B. iznos od 21.750,00 KM, sa kamatom od 27.01.2006. godine pa do isplate i troškove izvršnog postupka uplati na račun tuženog; da je sa računa tužioca iznos od 25.867,34 KM prebačen na račun tuženog 13.10.2006. godine; da je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 118-0-Rev-07-00 441 od 09.09.2009. godine izvršna isprava preinačena tako što je proglašeno nedopuštenim izvršenje u predmetu tog suda broj I-625/99 koje je određeno rješenjem od 17.05.1999. godine; da je nakon toga tužilac podnio prijedlog za protivizvršenje po kome je doneseno rješenje o protivizvršenju dana 18.02.2014. godine kojim je naloženo „P.“ d.o.o. S. da tužiocu vrati iznos od 25.867,34 KM sa kamata i troškovima izvršnog postupka, a rješenjem od 13.02.2015 godine utvrđen je prekid postupka protivizvršenja radi nastupanja pravnih posledica otvaranja likvidacionog postupka nad „P.“ d.o.o. S.; da su u likvidacionom postupku i tužilac i tuženi prijavili svoja potraživanja, koja su i priznata u tom postupku.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud polazeći od toga je tuženi zastupao „P.“ d.o.o. S. kao punomoćnik na osnovu punomoći u parničnom i izvršnom postupku, te da su u izvršnom postupku novčana sredstva prebačena na račun punomoćnika (tuženog), nalazi da je tuženi u ime i za račun „P.“ d.o.o. S. sve radnje preduzeo u ime i za račun tog preduzeća kao punomoćnik (pa i primio novčana sredstva), pa se smatra kao da ih je zastupano lice preduzelo, te se i sve pravne posljedice tih radnji tiču neposredno zastupanog lica, a ne tuženog. Kako je donošenjem presude Vrhovnog suda Republike Srpske otpao osnov po kome je zastupano lice moglo potraživati novčana sredstva od tužioca, to je pravosnažnim rješenjem o protivizvršenju „P.“ d.o.o. S. (a ne tuženi) obavezan da vrati primljeni iznos tužiocu.

Slijedom toga zaključuje da tuženi kao punomoćnik „P.“ d.o.o. S. nije bio u materijalno pravnom odnosu sa tužiocem već sa „P.“ d.o.o. S., koji je bio stranka u parničnom i izvršnom postupku protiv koga je sud u izvršnom postupku odredio protivizvršenje, pa da tuženi nije pasivno legitimisan u ovoj parnici.

Konačno, zaključuje da je tužilac prijavio u likvidacionom postupku kod „P.“ d.o.o. S. svoje potraživanje koje mu je i priznato, te da nije od značaja što novac, koji je prebačen na račun

tuženog, nije prebačen na račun „P.“ d.o.o. S., s obzirom da odnos punomoćnika i zastupane stranke predstavlja njihov interni odnos.

Na osnovu toga, pozivajući se na odredbe člana 85. stav 1. i 2. i člana 210. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO) ZOO, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, te je žalbu tužioca odbio i temeljem odredbe člana 226. ZPP prvostepenu presudu potvrdio.

Pobijana presuda nije pravilna.

Odredbom člana 210. stav 1. ZOO propisano je da kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelazak nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu sticalac je dužan da ga vrati, a ako to nije moguće, da naknadi vrijednost postignute koristi. Obaveza vraćanja odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao (stav 2. iste zakonske odredbe). Dakle, da bi se radilo o sticanju bez osnova potrebno je da se desi umanjenje imovine jednog lica uz istovremeno uvećanje imovine drugog lica, a da za tako nešto ne postoji pravni osnov, odnosno da je pravni osnov otpao.

Nije sporno da je presudom Osnovnog suda u Banja Luci broj Ps-247/05 od 27.01.2006. godine, „P.“ a.d. B. obavezan da „P.“ d.o.o. S. plati na ime troškova tog parničnog postupka iznos od 21.750,00 KM, sa kamatom od 27.01.2006. godine pa do isplate. Tuženi je zastupao „P.“ d.o.o. S. kao punomoćnik na osnovu punomoći u navedenom parničnom i u izvršnom postupku, te je u izvršnom postupku na osnovu rješenja o izvršenju, dana 13.10.2006. godine iznos od 25.867,34 KM (troškovi postupka sa kamatom), sa računa tužioca prebačen na račun tuženog.

Prema punomoći od 15.09.2006. godine, „P.“ d.o.o. S. je ovlastio tuženog da ga zastupa u izvršnom postupku radi naplate parničnih troškova po presudi Osnovnog suda u Banja Luci broj Ps-247/05 od 27.01.2006. godine, te da lično preuzme čitav iznos troškova postupka (parničog i izvršnog postupka) jer mu vlastodavac „P.“ d.o.o. S. za zastupanje u tom predmetu nije platio nikakvu naknadu.

Nakon što je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 118-0-Rev-07-00 441 od 09.09.2009. godine izvršna isprava preinačena i otpao pravni osnov po kome je tužilac bio u obavezi da plati troškove postupka „P.“ d.o.o. S., tužilac je podnio prijedlog za protivizvršenje, po kome je doneseno rješenje o protivizvršenju dana 18.02.2014. godine, kojim je naloženo „P.“ d.o.o. S. da tužiocu vrati iznos od 25.867,34 KM sa kamata i troškovima izvršnog postupka, a rješenjem od 13.02.2015. godine utvrđen je prekid postupka protivizvršenja radi nastupanja pravnih posledica otvaranja likvidacionog postupka nad „P.“ d.o.o. S..

Nije sporno da tuženi nakon što je na njegov račun isplaćen iznos od 25.867,34 KM, taj iznos nije uplatio „P.“ d.o.o. S., jer se i na ročištu u likvidacionom postupku nad „P.“ d.o.o. S. tuženi izjasnio da u prijavi potraživanja nije sadržan iznos od 25.000,00 KM koji je naplatio od „P.“ a.d. B. kao troškove izvršnog postupka.

Za primjenu odredbe člana 210. ZOO relevantno je da li je došlo do sticanja bez osnova, odnosno da li je jedno lice neosnovano osiromašilo, a drugo se neosnovano obogatilo, bez pravnog osnova koji bi opravdao umanjeње i uvećanje imovine. Kada se steknu zakonom predviđeni uslovi o sticanju bez osnova, ma koje vrste, onda između obogaćenog i osiromašenog nastaje obligacionopravni odnos, u kome se kao povjerilac pojavljuje osiromašeno lice, a kao dužnik obogaćeno lice. Na osnovu tog odnosa osiromašeno lice ima prema obogaćenom licu tražbeno pravo koje ga ovlašćuje da od obogaćenog zahtjeva povraćaj onoga čime se obogatio, a ako to nije moguće njegovu protivvrijednost, a obogaćeni ima obavezu da vrati osiromašenom ono čime se obogatio. Na taj način se neosnovano obogaćenje pojavljuje kao izvor obligacionopravnih odnosa.

Zato, bez obzira na činjenicu što je parnični postupak iz koga je proisteklo predmetno potraživanje vođen između tužioca i „P.“ d.o.o. S., nakon što je otpao osnov po kome je bila izvršena isplata iznosa od 25.867,34 KM, tužilac je pravno neosnovano osiromašio, a kako su ta sredstva isplaćena tuženom, a ne „P.“ d.o.o. S., to se tuženi neosnovano obogatio, iz čega proizlazi i njegova pasivna legitimacija, a tako i obaveza da traženi iznos plati tužiocu.

Pri tome nije od značaja za ishod ove parnice na koji način su „P.“ d.o.o. S. i tuženi uredili svoj interni odnos (vlastodavac - punomoćnik) i koliko je tuženi imao potraživanja prema svom vlastodavcu po osnovu konkretnog zastupanja.

Tuženi je nesavjesni sticalac od momenta kada je saznao da osnov po kome je primio isplatu više ne postoji, a to je od donošenja presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 118-0-Rev-07-00 441 od 09.09.2009. godine, pa tužiocu saglasno odredbi člana 214. ZOO, na traženi iznos pripada i zakonska zatezna kamata od 09.09.2009. godine do isplate, a ne od 13.10.2006. godine (dan kada su sredstva isplaćena) kako je tražio u tužbenom zahtjevu.

Slijedom navedenog revizija tužioca je djelimično osnovana, pa je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. i člana 250. stav 1. ZPP.

Kako su odluke nižestepenih sudova preinačene, to je ovaj sud odlučio o troškovima cijelog postupka na osnovu odredbe člana 397. stav 2. ZPP, a u vezi sa članom 386. stav 2. i članom 387. ZPP. Obavezan je tuženi da tužiocu koji je u pretežnom dijelu uspio sa revizijom, osim u neznatnom dijelu koji se odnosi na sporedno potraživanje zakonske zatezne kamate, što nije uticalo na konačan uspjeh tužioca u parnici, naknadi na ime troškova cijelog postupka iznos od 9.546,00 KM, od čega na ime prvostepenog postupka iznos od 4.914,00 KM (na ime sastava tužbe 600,00 KM, pristupa na dva održana ročišta po 600,00 KM, pristupa na četiri ročišta odgode po 300,00 KM, paušala 840,00 KM, satnice 360,00 KM), na ime troškova žalbenog postupka iznos od 2.316,00 KM (za sastav žalbe 1.316,00 KM uvećano za taksu na žalbu 1.000,00 KM), te na ime troškova revizionog postupka iznos od 2.316,00 KM (za sastav revizije iznos od 1.316,00 KM,

uvećano za taksu na reviziju 1.000,00 KM), shodno tarifnim brojevima 2. i 12. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni glasnik RS" broj 68/05).

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić